

TARTALOM.

I. Egyházi dolgozatok.

Karácsonyi beszéd. ÁDÁMOSY GÁBOR	40
--	----

II. Hittaniak, bölcselmiek.

Vallás és szabadság. VÁRY ALBERT	17
Böhm axiológiája. DR. GÁL K.	105
Gyöngymondatok. (Ujkori írótól.) Gyűjtötte KISS MIHÁLY	46
A mennybemenetel (I—III.) BÖLÖNI VILMOS	121, 181
A vallás: annak változó formái és örök lényege. Savagetől JÓZAN MIKLÓS	266
A béke útja hét tízparancsolatban. Egy huszadik századbeli ember számára. Az „Inquirer“ angol lapból. FERENCZ JÓZSEF	342

III. Nevelés és oktatásügyiek.

Harcz a műveltség és nevelés eszményeért. DR. GÁL KELEMEN	81
A középiskola reformja. (DR. G. K.)	58
Törvényjavaslat az egyetemekről. (DR. G. K.)	59
Latin a középiskolában. (DR. G. K.)	59

IV. Életiratok, történelmiek.

Dávid Ferencz. KANYARÓ FERENCZ	1, 65, 134, 192, 237
--	-------------------------

Egyh. tört. adatok: CLX. A reformatus és unitarius papok és mesterek szabadalmi Háromszéken. Közli: Id. DANIEL GÁBOR	22
Rédiger Géza emlékezete. KOZMA FERENCZ	31
Az apostol. CSIFÓ SALAMON	93
Unitárius nézetek fölújulása a középkorban. DERSI K. FERENCZ	103
Az unitarius vallás törvénybe iktatása a pozsonyi országgyűlésen. DR. KISS ERNŐ	159
Bocskai István emléke. DERSI K. FERENCZ	167
Mikó Imre. (Nekrolog.) PÉTERFI DÉNES	283
Az unitárius egyházjog alaptörvényei. DR. TÓTH GYÖRGY	293
Kornis Borbála és szombatos püree. DR. VASS MIKLÓS	312
Reville Albert. (Nekrolog.) PÉTERFI DÉNES	345
Benczédi Gergely. (Nekrolog.) PÉTERFI DÉNES	347

V. Egyházi élet.

Az unitarius E. K. Tanács felirata a vallás- és közoktatásügyi ministerhez	229
Az unitarius egyház felterjesztése az alapítványokról szóló ministeri törvénytervezetről	276
Egyházfőtanácsi gyűlés:	
I. Báró P. Horváth Kálmán főgondnok megnyitó beszéde	322
II. Püspöki jelentés	325
III. Az Egyházi Képviselő Tanács jelentése	332
IV. Elintézett ügyek. V.	337

VI. Vegyesek.

Felköszöntő a Berde-serleggel. FEKETE GÁBOR	340
---	-----

VII. Irodalmi értesítő.

Dr. Kóváry László: Magyarország története. Ism. . . . K. Essex Hall Year-Book 1906. Szerk. Bowie Copeland W. Ism. . . . 48. A politikai helyzet 1906. elején. Irta Bodnár Zsigmond. Ism. . . . 48. Az evangélium, mint a XX. század fegyvere. Irta Perczelné Kozma

Flora. Ism. . . . 49. A reformatio vallástört. jelentősége. Irta Rohoska József. Ism. . . . 49. Józan M. felolv. k. Ism. . . . 49. Theologiai Szaklap. Ism. . . . 50. Pályázat egyházi beszéd írására. Ism. . . . 50. Uj szövetségi apokrifusók. Ford. Raffay Sándor. Ism. . . . 109. Egyházi beszédek Bitzius Alberttől. Ford. Nagy Béla. Ism. . . . 109. Erdélyi Múzeum. Szerk. Erdélyi Pál. Ism. . . . 110. Emlékjelek, bizonyságok. Irta Radácsi György. Ism. . . . 171. Philosophie in Ungarn. Irta dr. Rác Lajos. Ism. . . . (I.) 171. Kereszténység és socialis munka. Stopford Brook nyomán, Józan M. Ism. . . . 284. Nyári vasárnapi tanítások. Irta Ürmösi József. Ism. . . . (b. s.) 284. The Choice of a life-work. Irta Wilbur Morte Earl. Ism. 348. Költemények. Irta Murányi Farkas Sándor. Ism. 348. Toroczkó története 1848/49-ben. Irta Borbély István. Udvarhelymegye Rákóczi szabadságharczában. Irta Pálffy Aladár. Ism. 349. Pályázat egyh. beszéd írására. Ism. 349.

VIII. Aranykönyv.

Az ezredéves emlékalpra tett kegyes adományok. 63.

Adakozás a kolozsvári egyházközség templom-tornya újraépítésére. 64. 118. 179. 235. 290. 356. A székelyudvarhelyen építendő unitárius templom javára tett kegyes adományok. 119. 291. Adományok a marosvásárhelyi unitárius templom építésére. 180. 236. 357.

IX. Különfélék.

Magyarországon. Németországon. Bajorországon. 51. Oroszországban. Franciaországban. 52. A pápa és Franciaország. X. Pius. 53. Loyson Hyacinthe. A Vatikán. A katolikus párt Belgiumban. 54. A lengyelországi katolikusok. Ujabb emlék Servéthnek. 55. A Brahmo-Somaj. 56. Ki volt Szentgericzének első lutheranus papja? Érettségi vizsgálati utasítás. (Dr. G. K.) 57. Az állam és egyház szétválasztásának következményei. 60. Szentek kimulása. (R—cz.) 61. Unitáriusok száma hazánkban. Bölön. A hódmezővásárhelyi egyh. község. 62. A kormányváltással. A keresztény felekezetek közti béke. 110. Nagy Bocskay István emlékezete. K. F. 111. Szabadelvű judaismus. Amerikában. 112. A német császár. Németországon. A könnyen megalkuvó pápa. 113. Miért következett be

az állam és egyház szétválasztása Franciaországban? 114. A szent rosz. Monistenbund. 115. Jeruzsálem lerombolása. Renan Ernő. Becses khinai okmány. 116. Kitüntetés. Iszló. Konez József. 117. A Wekerle-kormány közokt. és vallásügyi politikája. 172. Az unitárius püspök a főrendiház tagja. A marosvásárhelyi unitáriusok, 173. Austriában. Austriából. 175. Németországban. 176. Loyson Hyacinthe Rómáról. 177. A ref. egyházi zsinat. A hom.-szentpéteri egyh. község. Pálffy Károly †. 178. Hartmann Eduard. Servéth szobra Párisban. 231. A protestans testvériség. A katolikus hittérítésről. Az ó- katholicismus. 232. Ledtowitz német bárónő. A manchesteri unitar. theol. intézet. Lőfi Áron †. Br. P. Horváth Kálmán vesztesége. 233. Mahomedán szabadelvűség. Czionista kongresszus. Japánban. 234. Pál apostol és a judaizansok. 285. Benkő Mihály. X. Pius politikája. 286. A Servét szobra Vienne-ben. 287. A jezsuiták. 288. Loyson Hyacinthe. 288. Barla Domokos †. 289. Pál apostol keresztény gyülekezetei. 349. Az erdélyrészi ág ev. egyh. kerület. A protestantismus. 350. Franciaországban. Schweitzban. 351. Németországon. Cousin Victor és a katholicismus. Francia katolikus írókról. Brunetiére. 352. A felekezeti középiskolák tanárainak fizetésrendezése. (g. k.) 353. Értesítők. (b. i.) 354.

Gyászhirek. 62. 117. 178. 289. 355.

KERESZTÉNY MAGVETŐ.

XLl. évf.

Januáriuŝ—Februáriuŝ

1-ső füzet.

Dávid Ferencz.

I.

Dávid Ferencz neve és neveltetése.

Dávid Ferenczünk atyja szintén Dávid volt s kincses Kolozsvárnak tehetős polgára. A kolozsvári magyarság Varga Dávidnak hívta s magyarnak tekintette, mert magyar leányt vett el feleségül. E derék varga még a XVI. század hatvanas éveiben is élt. Melius Péter, a híres debreczeni püspök, jól ismerte őt, mert 1570-ben így emlegeti, mikor az ő erős lúdtollával a „Blandrata Ferenczek“, „Franciskánisok“, „Francisco Blandlatrak“, vargák, eretnekek s ördög fiai tudományáról szép képet rajzol: „*A fia penig gyakran gazdagb atyjánál. Varga Dávidnál a fia gazdagb. Blandrata gazdagb atyjánál.*“

A jámbor civis, ki ily érdemetlenül jut a hitviták sodrába, tulajdonkép nem Varga Dávid, hanem Helter Dávid volt. Helter nevét őseitől, Kolozsvár régi szász polgáraitól örökölte. Nagyra látó fia, Ferencz, szűknek találta az apai kört s nagyon is igénytelennek a napról-napra tengődő jámbor civis életet. Vágyódó tekintete anyja fényesebb nemesi rokonsága felé irányult. A Szamosmentét a havasalji apró szász falvaktól le Beszterceze vidékéig színmagyar nép lakta sűrű rajokban. Ezek idővel mind nagyobb hatalomra jutottak, még a kolozsvári szász belváros kiváltságokkal elzárt területén is. A jövő kétségtelenül az ő erős kezükben volt. S az ifjú Helter Ferencz ambícióval telt lelke szíves készséggel csatlakozott az előre törő magyar táborhoz, hol az együgyű szász „szomszédságoknál“, csak temetni tudó „kalandos társulatoknál“ sokkal nagyobb, dicsőbb munkakört találhatott fényes tehetségeinek.

Elhagyta legelső alkalommal a kicsinyes szász társadalom apró féltékenykedéssel fentartott zártkörét s kilépett bátran a szabadküzdés mezejére, hogy a szellemi téren a legkitünőbbekkel mérkőzve, maga is az ország nagyjai közé emelkedjék.